

Obsah

Autorský kolektiv	11
Seznam zkratek	12
Předmluva	14
1 Historický úvod do neurotraumatologie (<i>V. Smrčka</i>)	15
Literatura	17
2 Epidemiologie mozkových traumat (<i>T. Česák, V. Hobza</i>)	19
2.1 Incidence mozkových traumat	20
2.2 Příčiny mozkových poranění	22
2.3 Demografické a sociální faktory	22
2.3.1 Věk	22
2.3.2 Pohlaví	23
2.3.3 Sociálně-ekonomické postavení	23
2.3.4 Alkohol	24
2.4 Geografické hledisko mozkových poranění	24
2.5 Prevence mozkových poranění	27
Literatura	28
3 Patofyziologie poranění mozku (<i>M. Smrčka</i>)	29
3.1 Primární poranění	29
3.1.1 Biomechanika poranění mozku	29
3.1.2 Fokální léze	31
3.1.3 Difuzní léze	34
3.2 Sekundární postižení	35
3.2.1 Systémové inzulty	35
3.2.2 Edém	36
3.2.3 Nitrolebeční a perfuzní tlak	37
3.2.4 Biochemie mozkového postižení	44
Literatura	47
4 Druhy kraniocerebrálních poranění (<i>M. Mohopl, M. Häckel</i>)	53
4.1 Zlomeniny lebky	53
4.1.1 Prostá zlomenina – prasklina (fisura)	54
4.1.2 Vpáčená zlomenina (impresivní fraktura)	54
4.1.3 Zlomeniny frontálního sinu	55
4.1.4 Rostoucí zlomenina (growing fracture)	55
4.1.5 Zlomeniny báze	55
4.2 Ořes mozku (commotio cerebri)	56
4.3 Kontuze (zhmoždění mozku) a traumatický intracerebrální hematom	57

4.4	Epidurální a subdurální hematom	59
4.4.1	Epidurální hematom	59
4.4.2	Subdurální hematom	63
4.4.3	Akutní hygrom, hydrom, efuze	66
4.5	Frontobazální poranění	67
4.5.1	Likvoreja	67
4.5.2	Pneumocefalus	68
4.5.3	Infekční komplikace	69
4.6	Difuzní axonální poranění	69
4.7	Penetrující poranění	70
4.7.1	Bodná poranění	71
4.7.2	Sečná poranění	72
4.7.3	Střelná poranění	72
	Literatura	74
5	Vzácné nitrolebeční traumatické léze: karotido-kavernózní píštěl, aneuryzma, poranění hlavových nervů (<i>J. Náhlavský, A. Krajina, T. Česák, R. Hlatký</i>)	77
5.1	Traumatická karotido-kavernózní píštěl	77
5.2	Traumatické intrakraniální aneuryzma	81
5.3	Traumatické poranění hlavových nervů	83
5.3.1	N. olfactorius (n. I)	84
5.3.2	N. opticus (n. II)	84
5.3.3	Okohybné nervy – nn. oculomotorius, trochlearis, abducens (nn. III, IV, VI)	85
5.3.4	N. trigeminus (n. V)	86
5.3.5	N. facialis (n. VII)	86
5.3.6	N. vestibulocochlearis (statoacusticus) (n. VIII)	87
5.3.7	Postranní smíšený systém – nn. glossopharyngeus, vagus, accessorius (nn. IX, X, XI)	87
5.3.8	N. hypoglossus (n. XII)	88
	Literatura	88
6	Organizace péče o pacienty s poraněním mozku (<i>M. Filip</i>)	91
6.1	Úvod	91
6.2	Současný způsob organizace péče o pacienty s KCP	92
6.3	Komunikační nástroje mezi neurochirurgickou klinikou FN a regionálními nemocnicemi	94
	Literatura	95
7	Přednemocniční péče o pacienty s kraniocerebrálním poraněním (<i>M. Sameš, I. Deyl</i>)	97
7.1	Úvod	97
7.2	Vliv systémové nestability na výsledek léčení	97

7.3	Zásady poskytování přednemocniční péče u kraniocerebrálních poranění	98
7.3.1	Dýchání	98
7.3.2	Oběh	99
7.3.3	Tekutinová a oběhová resuscitace, farmakoterapie	99
7.3.4	Zhodnocení a zaznamenání stavu vědomí	100
7.3.5	Stabilizace páteře a extrakraniálních poranění, transport	101
7.4	Advanced Trauma Life Support (ATLS) – koncepce péče o polytraumata v anglosaských zemích	102
	Literatura	103
8	Poruchy vědomí a klinické monitorování nemocných po poranění mozku (<i>V. Beneš</i>)	107
8.1	Definice vědomí	107
8.2	Skórovací systémy	108
8.3	Monitorování poraněného mozku	111
8.4	Závěry	112
	Literatura	113
9	Vyšetření pacientů s poraněním mozku (<i>M. Smrčka, K. Máca, M. Mechl</i>)	115
9.1	Klinické vyšetření	115
9.2	Pomocné vyšetřovací metody	118
9.2.1	Laboratorní vyšetření	118
9.2.2	Zobrazovací metody	118
9.3	Grafické charakteristiky poranění mozku	121
	Literatura	125
10	Operace pacientů s poraněním mozku (<i>J. Škúci</i>)	127
10.1	Indikace operační léčby	127
10.1.1	Časování operace	130
10.2	Operační techniky	130
10.2.1	Zlomeniny lebky	130
10.2.2	Otevřená poranění mozku	145
10.2.3	Zavřená poranění mozku	146
10.2.4	Stereotaxe v neurotraumatologii (<i>P. Fadrus, M. Smrčka</i>)	163
	Literatura	165
11	Poranění hlavy a přidružená poranění (<i>P. Buchvald, P. Suchomel, R. Lukáš</i>)	169
11.1	Přednemocniční péče	169
11.1.1	Zajištění dýchacích cest	170
11.1.2	Ventilace	170
11.1.3	Cirkulace	170
11.1.4	Analgezie a sedace	171
11.1.5	Základní monitorování	172
11.1.6	Transport	172

11.2	Nemocniční péče	172
11.2.1	Hlava a krk	173
11.2.2	Hrudník	173
11.2.3	Břicho	175
11.2.4	Končetiny	176
11.2.5	Páteř a mícha	176
11.2.6	Syndromy SIRS, MODS, MOF, ARDS	179
	Literatura	181
12	Resuscitační péče a monitorování pacientů s těžkým poraněním mozku (<i>R. Hlatký, J. Náhlovský</i>)	183
12.1	Ovlivnění extrakraniální homeostázy	183
12.1.1	Péče o ventilaci a oxygenaci	183
12.1.2	Hospodaření s vodou a elektrolyty	185
12.1.3	Péče o oběh	189
12.1.4	Analgosedace a myorelaxace	190
12.1.5	Nutrice u pacientů s KCP	191
12.2	Ovlivnění intrakraniální homeostázy	191
12.2.1	Drenáž mozkomíšního moku	191
12.2.2	Hyperventilace	192
12.2.3	Osmoterapie	193
12.2.4	Ovlivnění mozkového perfuzního tlaku	194
12.2.5	Barbituráty	195
12.2.6	Glukokortikoidy	197
12.3	Monitorování u těžkých poranění mozku	197
12.3.1	Monitorování neurologického stavu	198
12.3.2	Monitorování nitrolebečního tlaku	199
12.3.3	Technika zavedení snímače ICP	200
12.3.4	Komplikace ICP monitorování	201
12.3.5	Interpretace hodnot ICP a CPP	202
12.3.6	Jugulární oxymetrie	203
12.4	Léčba nitrolebeční hypertenze	206
	Literatura	212
13	Komplikace léčby pacientů s poraněním mozku (<i>V. Juráň, M. Vidlák, P. Fadrus, M. Smrčka</i>)	219
13.1	Extrakraniální komplikace	219
13.1.1	Poruchy koagulace – diseminovaná intravaskulární koagulopatie (DIK)	219
13.1.2	Iontové dysbalance	224
13.1.3	Pneumonie	224
13.1.4	Tromboembolie	225
13.1.5	Krvácení do gastrointestinálního traktu	225

13.2	Intrakraniální komplikace	226
13.2.1	Mozková ischemie	226
13.2.2	Likvorea	226
13.2.3	Posttraumatický pneumocefalus	229
13.2.4	Posttraumatické intrakraniální infekce	230
13.2.5	Posttraumatická ventrikulomegalie	231
13.2.6	Posttraumatický subdurální hygrom	232
13.2.7	Posttraumatické „pozdní“ intracerebrální krvácení	232
13.2.8	Posttraumatická epilepsie (PE)	233
	Literatura	234
14	Prognóza a trvalé následky (M. Smrčka)	237
14.1	Stanovení prognózy u poranění hlavy	237
14.2	Prognostické faktory	239
14.2.1	Typ poranění	239
14.2.2	Věk	239
14.2.3	Přidružená poranění	239
14.2.4	Glasgow Coma Scale (GCS)	239
14.2.5	Reakce zornic	240
14.2.6	Kmenové reflexy	240
14.2.7	Časná hypoxie a hypotenze	240
14.2.8	Nález na CT	241
14.2.9	Nitrolebeční tlak (ICP) a mozkový perfuzní tlak (CPP)	242
14.2.10	Mozkový krevní průtok (cerebral blood flow – CBF)	243
14.2.11	Elektrofyzilogie	243
14.3	Predikční modely	243
14.3.1	Narayanův logistický model	244
14.3.2	Choiův logistický model	244
14.3.3	Klasifikační regresní stromový model	244
14.3.4	Klauberův logistický model	244
14.3.5	Glasgow-Liège skóre	245
14.4	Trvalé následky	246
14.4.1	Fyzické následky	246
14.4.2	Psychické následky	246
	Literatura	247
15	Smrt mozku (M. Smrčka, O. Baudyšová, J. Boudný, I. Čundrle)	251
15.1	Neurologické vyšetření	252
15.1.1	Široce dilatované zornice nebo zornice ve střední mydriáze a chybějící reakce na osvit	252
15.1.2	Reflexy	252
15.1.3	Reakce na bolest	253
15.1.4	Spontánní ventilace (apnoe test)	253

15.1.5	Neschopnost centra srdeční činnosti v prodloužené míše udržet normotenzi	254
15.2	Absence podmínek, které mohou napodobovat mozkovou smrt	254
15.2.1	Hypotermie	254
15.2.2	Hypoxie	255
15.2.3	Intoxikace, léky	255
15.2.4	Hypotenze	255
15.2.5	Metabolické nebo endokrinní poruchy	255
15.3	Etiologie smrti mozku	255
15.4	Pomocná vyšetření	256
15.4.1	Mozková angiografie	256
15.4.2	EEG	258
15.4.3	Evokované potenciály	258
15.4.4	Měření mozkového perfuzního tlaku	258
15.4.5	Transkraniální dopplerovské vyšetření	258
15.4.6	SPECT, XeCT	258
	Literatura	259
16	Příloha: Mezinárodní standardy v péči o pacienty s těžkým poraněním mozku (upravil R. Hlatký)	261
16.1	EBIC Guidelines pro léčbu těžkých poranění mozku u dospělých	261
16.1.1	EBIC Guidelines: Přednemocniční a primární nemocniční péče	261
16.1.2	EBIC Guidelines: Péče na JIP	262
16.2	Guidelines pro léčbu těžkých poranění mozku	264
16.2.1	Systém péče o traumata a postavení neurochirurga	265
16.2.2	Integrace cerebroprotektce do iniciační resuscitace u těžkých poranění mozku	265
16.2.3	Krevní tlak a oxygenace	266
16.2.4	Indikace pro ICP monitorování	266
16.2.5	Léčebný práh pro hodnotu nitrolebečního tlaku	266
16.2.6	Doporučení pro technologii monitorování nitrolebečního tlaku	266
16.2.7	Doporučení pro hodnotu mozkového perfuzního tlaku	267
16.2.8	Použití hyperventilace v akutní fázi těžkých poranění mozku	267
16.2.9	Použití manitolu u těžkých poranění mozku	267
16.2.10	Použití barbiturátů ke kontrole nitrolebeční hypertenze	267
16.2.11	Postavení glukokortikoidů v léčbě těžkých poranění mozku	267
16.2.12	Nutriční podpora u pacientů s poraněním mozku	268
16.2.13	Postavení profylaxe křečí po poranění mozku	268
	Literatura	268
	Rejstřík	269